

11-2020-50

داکتر محمد حسن شرق

طرح‌های دیگو کوردوویز و بینان سیوان

(نمایندگان سرمنشی سازمان ملل متحد)
برای ختم جنگ در افغانستان
(1361 تا 1372 ه ش)

هموطنان عزیز!

نوشته زیر را که از قلم محترم داکتر حسن شرق تراوش یافته است، در هشت الی ده بخش نشر و به دسترس شما قرار خواهد داد. ایشان نسبت نداشتن در کمپیوتر از من خواستار نشر این موضوع گردیدند که به نظر ایشان در شرایط فعلی افغانستان دانستن آن ضروری پنداشته میشود. اینجانب صالحه واهب واصل فقط بخش نشر آنرا مسؤلیت گرفته ام، مسؤلیت محتوای متن و موضوع مورد بحث به دوش خود شان میباشد.

با حرمت صالحه واهب واصل

من از روس و فرنگ هرگز ننالم
که با من هرچه کرد فرزند من کرد
(مادر وطن)

قسمت هفتم:

او پس از تماس تلفونی گفت: رئیس و اعضای شورا پس فردا انتظار ملاقات با شما را در مقر شورا دارند.

من هم با همراهی شاه محمد دوست و دو سه نفر از هیئت همراه در زمان موعود به شورای مذکور رفتم که از جانب رئیس و اعضای آن شورا به گرمی استقبال شدم و آنهم در زمانی که در افغانستان از منشی عمومی تا آخرین فرد ح د خ به دولت امریکا ناسزا می گفتند. پیش آمد بالاتر از انتظار آنها سوالی را بوجود آورد که آیا اینها اشخاص آزاده بودند یا ما مزدوران چشم و گوش بسته. پس از خوش آمدگویی دوستانه رئیس مجلس، یکی از اعضای مجلس پرسید: نظر شما در باره مصالحه ملی و ختم جنگ در افغانستان چیست؟

من طرح کوردوویز را، که عبارت بود از تشکیل حکومتی از اشخاص غیر وابسته به ح د خ و تنظیم‌های مقیم پشاور و تهران تا زمینه برگزاری انتخابات برای تعیین حکومت منتخب و مردمی را فراهم کند، به طور مفصل توضیح دادم. پس از آنکه با حوصله‌مندی حرف‌های مرا شنیدند، یکی دیگر از اعضای شورای روابط خارجی امریکا پرسید: از نظر بسیاری از کسانی که اوضاع افغانستان را دنبال می کنند نظام موجود در افغانستان بعد از خروج نیروهای شوروی از هم می پاشد، نظر شما چیست؟

گفتم: تا جایی که اطلاع دارم این نظام نه تنها بعد از خروج نیروهای شوروی سقوط نخواهد کرد بلکه می تواند سالها به جنگ و خونریزی ادامه دهد، اما متأسفانه نه به مصلحت ملی. زیرا سران هفت تنظیم مقیم پشاور در گرفتن قدرت از ح د خ اتفاق نظر ندارند و هر کدام به تنهایی مدعی تاج و تخت در کابل است. گرچه پاکستان به عنوان حامی درجه یک مجاهدین تلاش دارد تا رهبران تنظیم‌های مقیم پشاور با سقوط دولت کابل زعامت افغانستان را به دست بگیرند، اما نه به حیث فاتحان و کسانی که اردوی اتحاد شوروی را شکست داده اند، بلکه به حیث گروه‌های شکست خورده و سرافکنده، دست نشانده و فرمان‌بردار پاکستان. و اما در باره دولت امریکا فکر می کنم این اشتباه را که اجازه داد رژیم افراطی مذهبی در ایران به قدرت برسد، در افغانستان تکرار نخواهد کرد. با همه آنچه گفته شد اردوی سیصد هزار نفری افغانستان که پیشرفته‌ترین سلاح‌ها را در اختیار دارد از توانایی کافی برای جلوگیری از رسیدن تنظیم‌ها به قدرت برخوردار است.

د پانو شمیره: له 1 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالې د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ

یکی دیگر از اعضای شورای موصوف گفت: ایالات متحده آمریکا برای مجاهدین افغانستان جهت استرداد استقلال شان کمک‌های بی دریغ کرده است و اکنون که مجاهدین حاضر نیستند با داکتر نجیب‌الله و بعضی از پیروان او، که آنها را نمایندگان شوروی می‌دانند، مذاکره کنند حکومت آمریکا نظر مجاهدین را تأیید و موجودیت نجیب‌الله را به حیث رئیس جمهور مانع اصلی حل قضیه افغانستان و مذاکره می‌داند.

گفتم: اگر به معروضه‌هایم توجه کرده باشید تشکیل حکومتی از اشخاص بی‌طرف در صورتی که از حمایت دولت آمریکا و اتحاد شوروی برخوردار باشند و رهبران مجاهدین و سرکردگان ح د خ در انتخابات ریاست جمهوری حق اشتراک نداشته باشند فکر می‌کنم کار ریاست جمهوری پایان یافته خواهد بود.

رئیس شورای روابط خارجی آمریکا گفت: شما روابط آمریکا را با افغانستان در حال حاضر و بعد از خروج عساکر شوروی از افغانستان چگونه پیش‌بینی می‌کنید. گفتم: حکومت من با درک اینکه در حال حاضر برای ختم جنگ و پس از آن برای احیای مجدد افغانستان نیاز میرم به از سرگیری روابط سیاسی با همه کشورهای جهان خصوصاً ایالات متحده آمریکا دارد. بنابراین برای اینکه تمایل حکومت خود را به تجدید روابط سیاسی با دولت آمریکا نشان داده باشم در اولین جلسه کابینه ام فیصله شد تا همه مؤسساتی که از طرف دولت آمریکا در افغانستان کمک می‌شد و پس از انقلاب ثور فعالیت آن مؤسسات را لغو کرده بود احیاء و به حکومت آمریکا خبر داده شود که حکومت افغانستان حاضر است با کمال رضامندی کمک‌های بی‌شائبه حکومت آمریکا را در تدویر و تمویل فاکولته و مکتب عالی انجینری و پوهنتون ننگرهار و ده‌ها پروژه متمر دیگر بپذیرد.

به اوشان توضیح دادم نه تنها حکومت بلکه مردم افغانستان بی‌صبرانه انتظار دارند تا حکومت شان سیاست بی‌طرفی را با همه کشورهای جهان خصوصاً با ایالات متحده آمریکا مانند گذشته از سر گیرند. خوشبختانه سخنانم را به گرمی استقبال و پس از آن در فضای خیلی صمیمانه با هم خداحافظی کردیم. شاه محمد دوست که مثل من از استقبال گرم و پیش‌آمد دوستانه، آنهم از جانب شخصیت‌های نزدیک به دولتمداران آمریکا، شگفت زده شده بود، گفت: از چندی به این طرف از روش سردمداران آمریکا (که آن شورا ممثل آن بود) استنباط می‌شد که برای ختم جنگ و مصالحه ملی و در به قدرت رسیدن تنظیمی‌های پشاور (حکومت بنیادگرای اسلامی) و حذف ح د خ از مبارزات سیاسی علاقه‌مندی ندارد. اما بدون چون و چرا نظر مجاهدین را که موجودیت داکتر نجیب‌الله را به حیث رئیس جمهور مانع اصلی حل قضیه افغانستان و مذاکرات مستقیم بین‌افغانی می‌دانند تأیید و حمایت می‌کنند، و علاقه‌مند حکومتی در افغانستان استند که از جانب اکثریت مردم کشور انتخاب شده باشد نه توسط یک حزب و آنهم منحصر به فرد.

از شاه محمد دوست پرسیدم از کوردوویز چه خبر است؟ گفت: طوری که می‌دانید من چه در وزارت خارجه و چه حالا که نماینده دولت افغانستان در سازمان ملل متحد هستم، روی موضوع افغانستان با وی به اصطلاح همکاری تنگاتنگ داشته‌ام. اما چندی قبل وی در حکومت جدید کشورش (اکوادور) با حفظ نمایندگی در سازمان ملل متحد به حیث وزیر خارجه تعیین شده است. در دیداری که با وی داشتم گفت "خوشحالم از این که سرمنشی ملل متحد رسماً از من خواسته است تا به حیث نماینده فوق‌العاده شان موضوع افغانستان را نیز مانند گذشته دنبال کنم و من هم پذیرفته‌ام".

کوردوویز افزود: "برای آخرین بار می‌خواهم به زعمای ایالات متحده آمریکا و اتحاد جماهیر شوروی با قاطعیت بگویم که در مدت هفت سال ماموریت در افغانستان به این نتیجه رسیده‌ام که آشتی و مصالحه رهبران مجاهدین با رهبری ح د خ ناممکن و غیر عملی است. بنابراین آنچه می‌تواند مردم افغانستان را از جنگ و بدبختی نجات دهد تشکیل حکومتی از اشخاص کاملاً بی‌طرف و خارج از جناح‌های درگیر در جنگ است. چنین حکومتی خواهد توانست انتخابات سراسری را در افغانستان تحت نظر گماشته‌گان سازمان ملل متحد برگزار کند تا مردم افغانستان بدون فشار زورمندان و جنگ-سالاران حکومت دلخواه خویش را انتخاب کنند. به آنها خواهیم گفت این طرح زمانی در عمل پیاده شده می‌تواند که دولت آمریکا و دولت شوروی صادقانه از آن حمایت و همزمان با خروج قوای شوروی از افغانستان آن را عملی کنند. در غیر آن ماموریت من و یا هر شخص دیگری در افغانستان یک کار کاملاً بیهوده و بی‌ثمر خواهد بود و مردم افغانستان شاهد جنگ‌های خونین‌تر و بدبختی‌های بیشتر خواهند بود."

د پانو شمیره: له 2 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپیکنی د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په خير و لولۍ

کورودوویز گفت عجلتاً برای یک ماه به ایکوادور می رود و پس از آن راهی واشنگتن و مسکو خواهد شد. من هم (شاه محمد دوست) به آرزوی موفقیت شان در ختم جنگ و آشتی ملی در افغانستان با وی خداحافظی کردم. (کجایی ای کورودوویز تا می دیدی که دشمنان آشتی ناپذیر دیروزی این وطن چسان برای منافع شخصی شان امروز یکجا با هم از یک پاچه بر این وطن مقدس ... می کنند.)

چند هفته بعد از دیدارم (شاه محمد دوست) با کورودوویز از دارالانشاء سازمان ملل اطلاع دادند که جلالتمآب پریز دو کوپلار، سرمنشی سازمان ملل، آقای بینان سیوان را به عوض کورودوویز به حیث نماینده فوق العاده خویش در افغانستان مقرر کرده اند و به زودی عازم ماموریت شان می شود. خبر تقرر بینان سیوان به عنوان یک فرد بی سابقه در حل منازعات، آنهم به جای کورودوویز، شخصی که در حل مسائل بین المللی از جمله زمان بندی خروج قوای شوروی از افغانستان شهرت بین المللی یافته بود، نه تنها برای من (شاه محمد دوست) بلکه برای همردیفانم در سازمان ملل، به خصوص آنانی که در اثر فعالیت های کورودوویز به ختم جنگ در افغانستان امیدوار شده بودند، تکان دهنده، باور نکردنی و سوال برانگیز شده بود.

شاه محمد دوست افزود: خدا کند من در شناخت بینان سیوان به خطا رفته باشم و او بهتر و سریعتر از کورودوویز در تأمین مصالحه ملی و ختم جنگ در افغانستان موفق شود.

شاه محمد دوست به من گفت: فردا ساعت ده صبح با سرمنشی سازمان ملل در مقر آن سازمان و پس از آن با روزنامه نگاران در همانجا ملاقات دارید. فردا سر ساعت مقرر همراه با شاه محمد دوست و فرید ظریف با تشریفات خاص وارد اتاق سرمنشی شدیم. پس از ختم تعارفات سرمنشی پرسید: شما موضوع مصالحه و ختم جنگ در افغانستان را چگونه ارزیابی می کنید؟

من که بیش از آنچه که در شورای روابط خارجی امریکا گفته بودم در چانه نداشتیم همه آن گفته ها را در حالی که نماینده خاص شان بینان سیوان نیز حاضر بود تکرار و علاوه کردم: جلالتمآب، در این روزها مردم افغانستان بی صبرانه در انتظار هستند تا تصمیم نهایی نماینده گان خاص شما، که پیش از این از جانب آقای کورودوویز و در این روزها از سوی آقای بینان سیوان دنبال شده است، در عمل پیاده شود. بنابراین محترمانه از جلالتمآب شما تقاضا می کنم تا در کسب حمایت دولت های شوروی و امریکا از طرح نماینده گان تان برای تشکیل حکومتی از اشخاص بیطرف و انتخابات در افغانستان به مساعی پیگیر خویش ادامه دهید. موصوف ضمن تأیید گفته هایم افزود: مساعی پیگیرم را تا ختم جنگ در افغانستان برای آزادی و آرامی مردم شجاع کشور شما ادامه خواهم داد. با سپاس از حسن نظر شان در باره مردم افغانستان باهم خداحافظی کردیم، و از آنجا وارد اتاق کنفرانس های سازمان ملل شدیم که در آن بیش از صد نامنگار از سراسر جهان منتظر مصاحبه بودند. گفت و شنود با خبرنگاران مذکور پوره همان سوال و جواب های درد سر آفرینی بود که در صفحات پیشین این اثر توضیح داده شد.

حین پرواز به سوی کابل از مدیر شرکت آریانا که جهت پذیرایی مهمانان و سر و سامان بخشیدن به عمله طیاره ما را همراهی می کرد پرسیدم: روزی که قرار بود از کابل به نیویارک پرواز کنم اطلاع دادند که نظر به خرابی طیاره سفر من برای 24 ساعت معطل شده است، می توانید بگویید خرابی طیاره چه بود؟

گفت: طیاره نقصی نداشت و آماده پرواز بود که به ما گفته شد صدراعظم می خواهد به جای امروز فردا پرواز کند. به او نه بلکه به خودم گفتم: هنوز هم به دسیسه رفا شک داری؟

زمانی که جهت ارائه گزارش سفر خویش خدمت رئیس جمهور رفتم با پیشامد دوستانه شان رو به رو شدم که پرسید: امید است سفر شما به خوبی پایان یافته باشد و با صحت بازگشته باشید.

گفتم: خدا را شکر با صحت و سلامتی باز گشتم. اما سفرم به کلی بی نتیجه بود. با تعجب، مثل اینکه از موضوع خبر نداشتند، پرسید: چه؟

من هم از اینکه وزارت خارجه سفرم را به بهانه خرابی طیاره 24 ساعت به تأخیر انداخته بود و از اینکه دیدار با صدراعظم چکوسلواکیا را برای یک شب و دو روز ترتیب داده بود به تفصیل توضیح دادم.

د پانو شمیره: له 3 تر 4

افغان جرمن آنالین په درننیت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بڼې پازوالې د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولۍ

فرمود: موضوع را تحقیق و مرتکبین را مجازات خواهم کرد.

گفتم: بهتر است موضوع فراموش شود. زیرا آنچه نباید می شد شد و قابل جبران هم نیست.

جناب شان چیزی فرمودند، و در حالی که در رابطه با مذاکرات با سرمنشی سازمان ملل، گفت و شنود با خبرنگاران خارجی و پیش آمد خارج از انتظار شورای روابط خارجی امریکا توضیح می دادم، با نا آرامی گفت: از همه آنچه شما با آن برخوردیده اید یکایک اطلاع دارم. برای اینکه از ناآرامی کاسته باشم گفتم خبر خوشی دارم که وزیر تجارت برایم گفت آخرین لاری های حامل هفتاد هزار تن گندم از کمک های اتحاد شوروی امروز به سیلوهای پل خمی و مزار شریف مواصلت کردند. امید اهالی کابل بعد از چند سال زمستانی بی دغدغه داشته باشند.

گفت: با کمال تأسف دقیقاً اطلاع دارم که تنظیمی های مقیم پشاور به جای قبول طرح سازنده و معقول بینان سیوان برای تشکیل حکومت مشترک باهم، از اشخاص بیطرف، تلاش دارند تا همزمان با خروج قوای شوروی از افغانستان با همکاری ایالات متحده امریکا، پاکستان، چین و کشورهای غربی بر شهر جلال آباد حمله و انتقالات را در سراسر افغانستان مختل کنند. بنابراین ما بیش از همه باید به فکر اکمالات اردو باشیم تا نبود عساکر شوروی را با تجهیز عساکر خویش با پیشرفته ترین اسلحه جبران کنیم.

اوشان افزودند: مایحتاج اردوی ما را در گذشته رفقای شوروی از کشور شان به افغانستان انتقال می دادند. اکنون که آنها در حال ترک کشور ما هستند باید انتقال اسلحه و لوازم اردو از بنادر شوروی به افغانستان را خود ما انجام دهیم. بنابراین، بهتر است تا شما به وزارت ترانسپورت و ریاست عمومی نقلیات امر دهید تا پس از این اوامر جنرال محمد رفیع، معاون ریاست جمهوری در امور ترانسپورت را اجرا کنند نه از صدارت را. به وزارت دفاع ملی هم هدایت داده شده است تا اداره ریاست نقلیات اردو را به معاونیت مذکور واگذار کند.

در روزگاری که ما در کشاکش انتقال اسلحه از شوروی به افغانستان بودیم، بینان سیوان، نماینده سرمنشی سازمان ملل دیدار و گفتگویی داشت با سران مجاهدین در پشاور جهت آماده ساختن جانبین درگیر جنگ (مجاهدین و ح د خ) به مذاکره برای مصالحه و ختم جنگ. رهبران مجاهدین (سران تنظیم ها) در پشاور به سیوان مکرراً اعلام داشتند که چون در دوران جهاد زعامت "خاد" بیشتر از عساکر شوروی بر مجاهدین ستم کرده است تا زمانی که داکتر نجیب الله به حیث رئیس جمهور افغانستان حضور داشته باشد نه تنها با آنها مذاکره و مصالحه نخواهند کرد بلکه تا سقوط زعامت وی به جنگ ادامه خواهند داد. مقامات پاکستانی و امریکایی هم مانند همیشه پیش شرط مجاهدین را جهت استعفای داکتر نجیب الله برای شروع مذاکرات تأیید و از آن حمایت می کردند و برای تحکیم موقف مجاهدین قرار اطلاعات رسیده کمک های مالی و نظامی شان را از سر گرفتند.

آیا واقعاً کمک های میلیارد دلاری امریکا و شوروی در آن روزها به مجاهدین و ح د خ محض برای این بود که صیغت الله مجددی رئیس جمهور باشد یا داکتر نجیب الله؟ جواب را می گذارم به جای خودش، و به ادامه صحبت با رئیس جمهور داکتر نجیب الله می پردازم:

رئیس جمهور گفت: با مسلح ساختن اردو با پیشرفته ترین سلاح ها توانایی آن را خواهیم داشت تا هر نوع تجاوز دشمن را در محل آن خنثی کنیم.

پرسیدم: آیا امکان آن وجود ندارد تا با گذشت بیشتر در رابطه با اداره کشور بتوانیم جلو تعرض آنها را بگیریم و از خونریزی جلوگیری کنیم؟

گفت: ما بارها گفتیم و باز می گوئیم که به استثنای سه وزارت دفاع، داخله و امنیت ملی، مقام صدارت و باقی اعضای کابینه در اختیار آنها قرار گیرد. ولی آنها حاضر به گفتگو نیستند. نگفتم، ولی جناب شان به خوبی می دانستند که جنگ بر سر لحاف ملا نصرالدین بود نه بر سر تشک و بالشت و روجایی.

ادامه دارد....

د پانو شمیره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپیکنی د لیکنیزې ښې پازوالې د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ